

VOLTE ŽIVOT!

Kázání ze soboty 17.9.2016 - br. Josef Dvořák

„Hled’

ředkládám k tváři tvé tento den **život a dobro,**

smrt (umírání) a zlo. Takže

já přikazuji tobě tento den, **abys miloval Hospodina, Boha svého,**

abys krácel v cestách Jeho a

aby sis ohlídal přikazy Jeho, směrnice (vymezení) Jeho a soudy (nároky, práva) Jeho.

Pak **žiješ a rozmnožuješ se** a On

žehná tobě, Hospodin, Bůh tvůj, v zemi, v kterou ty

vcházíš,

abys ji dědil. Jestliže v srdci svém

nenasloucháš,

vyháníš /Hospodina/ a

klaníš se bohům jiným a **otročíš jim,**

podřizuješ se jim (Septuaginta: *míjíš cíl, proskinéze*), pak

zvěstuji vám tento den:

zaniknutím zanikneš (zahynutím zahyneš)...

Povolal jsem za svědka proti vám tento den nebe a zemi,

život a smrt

dávám k tváři tvé,

požehnání a kletbu (zlořečení). Ty

volíš život, proto

zůstáváš naživu ty i děti tvé,

abys miloval Hospodina, Boha svého,

abys naslouchal hlasu jeho a

abys přilnul (přiklížil, stal se závislým) v Něm, neboť On je život tvůj a trvání dnů tvých...“¹

(Doslovněji Dt 30,15-20)

Zazněl jeden z nejkrásnějších i nejnaléhavějších textů Starého zákona (přesněji jakýsi souhrn smluvního protokolu) navazující na smlouvu Abrahamovu i tu Sinajskou.

V rámci vyprávění a pojednávání celé Tóry se ocitáme na moabských pláních přibližně okolo roku 1200 př. Kr., v posledním dnu Mojžíšova života, kdy Mojžíš promlouvá vůči sobě k druhé (nové) generaci Izraelitů. Izrael příštího dne vstoupí do zaslíbené země. Dle

¹ 15) Pohled: dal jsem dnes před tebe život a dobro, smrt a zlo,

16) tady ti dnes přikazuji **Je**, tvého Boha, milovat, v Jeho cestách chodit, Jeho přikázání, Jeho stanovy, Jeho zákon zachovávat, budeš žít, bude ti navýšeno.

On, tvůj Bůh, bude ti žehnat v zemi, do které kráčíš, již zdědíš (nabydeš, získáš).

17) Ale obrátíš-li své srdce, nenasloucháš-li, dopouštíš-li se odpoutání, klaníš-li se jiným bohům, sloužíš-li jim,

18) ohlašují vám dnešní den, že pak vymizíte, musíte vymizet, nebudou vaše dny prodlouženy na zemi, tam až přijdeš, abys překročil Jordán, k jejímu nabytí (získání).

19) K svědectví vzal jsem si dnešní den proti vám nebe a zemi, život i smrt dal jsem před tebe, požehnání i prokletí, zvol si život, abys žil ty a tvé potomstvo.

20) **Je**, tvého Boha, abys miloval, abys naslouchal Jeho hlasu, držel se Ho, neboť to je tvůj život a délka tvých dnů při usazení se

na zemi, neboť **On** tvým otcům, Abrahamovi, Izákovvi, Jákobovi, přisahal dát ji.

(Martin BUBER, Franz ROSENZWEIG)

zvyklosti bohoslužebného čtení Tóry synagogou nasloucháme *sídře* (týdenní oddíl) nazývané *Nicavim* (Volby). Oddíl Volby začíná již kapitolou 29. a taktéž pro nás křesťany je významný verš 9 až 13. Bůh v tomto vyprávění uzavírá smlouvu s představiteli rodů, staršími, správci, se všemi izraelskými muži i s jejich dětmi a ženami, ba i s hosty i s jejich drvoštěpy či nosiči vody, avšak nejen s nimi, ale též s tím „*kteřý tu dnes s námi stojí před Hospodinem, naším Bohem, tak s tím, který tu dnes s námi není*“, praví biblický text (v. 13). Kdo jsou ti, kteří uzavírají smlouvu s Hospodinem a nejsou tomu aktu přítomni, ale v něm zahrnuti? Nabízí se odpověď, že jde o děti, které se právě rodí, nebo jde i o děti, které se ještě nenarodily? Ohlas Ž 8,3 by první části odpovědi mohl dávat za pravdu: „*Ústy nemluvíat a kojenců jsi vybudoval mocný val proti svým protivníkům a zastavil nepřítele planoucího pomstou.*“ Je zajímavé, že tento Žalm cituje Ježíš: „*Když velekněží a zákoníci viděli jeho udivující činy i děti volající v chrámu ‚Hosanna Synu Davidovu‘, rozhněvali se a řekli mu: ‚Slyšíš, co říkají?‘ Ježíš jim odpověděl: ‚Ovšem! Nikdy jste nečetli: Z úst nemluvíatek a kojenců připravil sis chválu?‘*“ (Mt 21,15–16) Mohutnou zkratkou vyjádřeno, pod onu smlouvu skrze Krista Pána spadá rovněž křesťanstvo, tedy i tvůj životní úděl. I židovský vykladač Ibn Ezra uvádí, že k tomu, kdo tady dnes s vámi není, je třeba počítat proselity (konvertita k judaismu). Mohli bychom text přijmou též jako zaslíbení nezrušitelnosti Hospodinovy smlouvy a zaslíbení, že příští generace mohou být Božím ideálům blíže, než naše selhávající generace i v řadách samozvaných či skutečných autorit sborů, církve.

Příkázání „*vyvol si život*“ (ČEP) je nesmírně významné, zejména po druhé světové válce výzva k nezdoelnému životu nabyla nové (a snad zcela jedinečné) naléhavosti pro židovský národ. Ruth Bondyová zmiňuje co mnozí další: „*Pro přeživší bylo nesmírně důležité založit rodinu, mít děti – dvě, tři či čtyři. Rodina, další pokolení, dnes už i pravníků, zůstala středem jejich života.*“ (Potulné kořeny, s. 53.) Skutečností je, že od smluvního aktu na moabských pláních je tu Hospodinův Izrael již přes tři tisíciletí. Ovšem samotná židovská tradice nezavrhuje šmahem každého, kdo svůj život neunesl a „*vybral*“ si smrt. Kupříkladu podle některých vykladačů Sára zemřela poté, co se dozvěděla, že Izák měl být (byl) obětován Bohu. Jiná žena, Jobova žena, nabádá svého muže, aby poželhal Bohu a umřel. On svůj úděl daný Bohem nezdoelně nese, nikoli ona. Něco nám Bůh smrti těchto lidí chce říct, ale my nevíme co. Volit dobro, život nemusí být vůbec tak snad ani samozřejmé, jak se může zdát.

Nahlédneme-li do života, do světa 20. století, stojí za připomenutí pohyb ze smrti do života pana prof. Miloše Biče, jehož zásluhou můžeme užívat Českých ekumenických překladů. Coby studentům nám vyprávěl: Ležel jsem na pryčně v koncentračním táboře Dachau, nakažen tyfem a chystal se umřít. Začal jsem se modlit Žalmu 121. Znal jsem jej z paměti hebrejsky. Tu jsem pochopil význam hebrejské předločky *meim, česky od/s, spolu, ve společenství*: „*Pozvedám své oči k horám, odkud mi přijde pomoc? Pomoc mi přijde ve společenství s Hospodinem, on učinil nebe a zemi.*“ Tento starozákoník zemřel ve věku 94 let v r. 2004.

Ani volit dobro není vůbec snadné. Vždyť nikdo není dobrý, jediné Bůh. (Lk 18,19) Navzdory krutým okolnostem však ani děti nepropadly hrubé živočišnosti v rámci boje o přežití a dokázaly se v koncentracích dělit o jídlo se svými sourozenci jak staršími, tak mladšími, uvedl bych dva svědky, nikoli nebe a zemi, ale životní příběh zaznamenaný v knize *Hanin Kufřík* či *Sedmá studna*. Obdobné svědectví je zaznamenáno v knize *Kaddiš za nenarozené dítě*, autorem je Imre Kertész, o *Panu učiteli*, který sebral přiděl jídla danému spisovateli. On s tím jako ležák na nosítkách nemohl nic udělat, uvědomil si, že „*Pan učitel*“ má dvakrát větší šanci přežít oproti jeho dvakrát větší pravděpodobnosti smrti, když tu k němu přiběhl, čímž riskoval své zabití, a dal mu jeho díl jídla se slovy: „*Jak sis mohl*

myslet...?!“ (s. 40 – 43), „proti všemu očekávání učinil něco jiného, něco, co učinit nemusel...“ (s. 47) A v jiné své knize, *Člověk bez osudu*, Kertész píše: „Nemůžeme začít nový život, můžeme jen pokračovat v tom starém... chci pokračovat ve svém nepokračovatelném životě... na mé cestě, vím to už teď, na mě jako nevyhnutelná léčka číhá: štěstí. Vždyť dokonce i tam, vedle těch komínů, bylo v přestávkách mezi trýzněmi cosi, co se podobalo štěstí. Všichni se mě ptají jen na utrpení, na ‚hrůzy‘, zatímco pro mě je snad právě tato zkušenost tou nejpodstatnější“ (s. 200 až 202) A jeho výpověď má dva další svědky: Kateřinu Pošovou a Elie Wiesela, na kterého se česká autorka odvolává: „Imre Kertész dokázal ve své knize (jak říká Elie Wiesel) ‚sdělit nesdělitelné‘“

Vrátíme-li se k Písmu, první výskyt dvoj-sloví „dobro a zlo“ nalezneme v přímé řeči Boha Hospodina: „I řekl Hospodin Bůh: Teď je člověk jako jeden z nás, zná dobré i zlé...“ (Gn 3,22) Hebrejské sloveso „znát“ neobnáší znalost informací, ale bytostnou zkušenost. I bůh zná tak hrozné zlo, jako je smrt dětí. Všem matkám i otcům se Bůh zjevuje jako Ten, kdo ví, jaké to je, když matce a otcí zemře dítě, i Jemu zemřel syn, a to násilně rukou člověka. Přesto platí Jeho doslovné slovo/Slovo:

Ty volíš život, proto zůstáváš naživu ty i děti tvé, abys miloval Hospodina, Boha svého, abys naslouchal hlasu jeho a abys přilnul v Ném, neboť On je život tvůj a trvání dnů tvých.

Lásku ani život přikázat nelze. Hospodin, Bůh náš apeluje, dovolává se nebe i země, že je třeba volit a ty volíš život a vedle všeho, pro co žiješ i navzdory všemu zůstáváš na živu. Proč? Abys miloval Hospodina, Boha svého....

AMEN